

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

УКРАЇНА ЯК СОЦІАЛЬНА ДЕРЖАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Україна, яка обрала шлях на розбудову соціальної, демократичної, правової держави європейського зразку, визнає згідно з Основним Законом держави людину як найвищу соціальну цінність. Відповідно така держава завжди повинна за допомогою комплексу нормативно-правових та організаційно-правових заходів забезпечувати реалізацію формули: «Держава створена для людини, а не навпаки».

Останніми роками на шляху до розбудови в Україні реальної соціальної держави постають все більше перепони: спочатку економічна криза, потім боротьба з пандемією COVID-19 та бойові дії, які ведуться з 2014-го року. Тобто цей шлях уповільнився і як наслідок, – зростання уразливих верств населення, яких за останні два роки стає все більше у зв'язку з тим, що на території України продовжуються бойові дії та введено правовий режим воєнного стану, результатом чого є тимчасове (на строк дії режиму воєнного стану) обмеження окремих конституційних прав людини і громадянина. У цих умовах, особливо, потребують соціальної допомоги ці категорії осіб, які знаходилися в зоні активних бойових дій та були вимушені покинути свої домівки, роботу, навчання та переїхати в інші регіони України, тобто мова йде в першу чергу про внутрішньо переміщених осіб.

Одним із основних завдань соціальної держави, серед іншого, якраз є надання соціальної допомоги тим особам, хто опинився у складних життєвих умовах, спричинених різними чинниками і самостійно впоратися з ними не в змозі.

З метою забезпечення соціальної допомоги таким особам держава в особі Кабінету Міністрів України здійснила певні заходи. По-перше, було затверджено Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам [1]. По-друге, Міністерству соціальної політики було виділено 10 000 млн гривень на програму в загальному фонді державного бюджету 2 501 480 «Надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг». Зазначені видатки були здійснені Міністерством фінансів за рахунок коштів резервного фонду державного бюджету [2].

Виплата допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам може здійснюватися також за рахунок коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, іноземних держав і міжнародних організацій у вигляді благодійної, гуманітарної та матеріальної допомоги, а також добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій та громадських об'єднань, інших, не заборонених законодавством джерел [2].

Інакше кажучи, допомога на проживання внутрішньо переміщеним особам надається за рахунок поєднання бюджетного фінансування та альтернативних не бюджетних джерел фінансування, що включає в себе кошти підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, а також благодійну, гуманітарну та матеріальну допомогу від іноземних держав та міжнародних організацій, що в свою чергу вважається одним із перспективних фінансових джерел і сприятиме зняттю навантаження з бюджетної системи України.

З цього приводу на офіційному сайті Міністерства соціальної політики зазначається, що у 2022 році допомогу в розмірі 52,8 млрд гривень на проживання отримали 2,3 млн внутрішньо переміщених осіб і ця виплата була зроблена з коштів Державного бюджету [3]. Як вбачається, з одного боку держава виділила значну суму коштів на надання соціальної допомоги цим особам.

Водночас, якщо подивитися на кошти, які отримують конкретні особи згідно з Порядком надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, а саме: «особи з інвалідністю та діти отримують щомісячно 3000 гривень, всі інші особи – 2000 гривень» [1], то здається, що в сучасних реаліях це замало для того, щоб винайняти житло та купити продукти харчування та побутові товари, враховуючи наскільки відсотків їх ціна піднялася за останні два роки та при тому, що прожитковий мінімум на 1 особу становить 2589 грн, тобто дорослі та здорові особи не отримують навіть цього мінімуму.

Попри все вищезазначене, слід констатувати, що Україна як соціальна держава в особі органів державної влади намагається створювати нормативно-правові та організаційно-правові заходи, щоб забезпечувати соціальною допомогою осіб, особливо тих, які через незалежні від них обставини (активні бойові дії) опинилися в скрутному становищі та з метою збереження свого життя та здоров'я, а також членів своєї родини, були вимушені покинути своє постійне місце проживання, роботу, навчання та переїхали в інші регіони України. З цією метою на підзаконному рівні державою в особі уряду було прийнято відповідні постанови, які врегульовують «Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам» та затверджують «Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам», що надають змогу надавати допомогу трохи вищу прожиткового мінімуму особам з інвалідністю та дітям та суму трохи менше прожиткового мінімуму іншим особам.

Зрозуміло, що обраний Україною курс уповільнився на підставі зовнішніх негативних факторів, але все ж таки, нехай малими кроками, але Україна рухається в обраному напрямку розвитку соціальної держави європейського зразку, де не має цінності вищої понад людину.

Список використаних джерел:

1. Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#n54> (дата звернення: 07.05.2023)

2. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам : Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#n54> (дата звернення: 07.05.2023)
3. Внутрішньо переміщені особи. URL: <https://www.msp.gov.ua/timeline/Vnutrishno-peremishcheni-osobi.html> (дата звернення: 07.05.2023).

Ключові слова: соціальна держава, правова держава, воєнний стан, соціальна допомога, внутрішньо переміщені особи.

Key words: social state, law-based state, martial law, social aid, internally displaced persons.

БАЛЬЦІЙ ЮРІЙ ЮРІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук, доцент*

ЩОДО ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ

Умови надзвичайного стану можуть виникнути в будь-який час у зв'язку з природними катастрофами, епідеміями, терористичними атаками, війною тощо. У таких ситуаціях держава має право вводити обмеження прав і свобод громадян для забезпечення безпеки і охорони життя людей.

Однак, необхідно забезпечувати баланс між обмеженням прав і свобод людини та збереженням демократичних стандартів. Україна має визнані міжнародні зобов'язання у галузі прав людини, і тому будь-яке обмеження прав і свобод має бути обґрунтованим і має бути відповідним до надзвичайної ситуації.

Також, важливо забезпечувати нагляд і контроль за застосуванням обмежень прав і свобод в умовах надзвичайного стану. Необхідно забезпечувати доступ до інформації про заходи, що вживаються, і забезпечувати можливість оспорування неправомірних обмежень у суді.

Отже, умови надзвичайного стану можуть призвести до обмеження прав і свобод громадян, проте важливо забезпечувати баланс між безпекою та демократичними стандартами, а також забезпечувати контроль за застосуванням обмежень і доступу до відповідної інформації.

Статтею 64 Конституції України визначено, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України [1].

Це правильне твердження, яке відображає принципи демократії та розумної збалансованості між правами та свободами людини та необхідністю забезпечення безпеки та порядку в суспільстві.

Конституційні права та свободи є невід'ємними складовими правової системи держави і забезпечують громадянам можливість вільного розвитку, самовизначення та самореалізації. Однак, у певних

Третякова Тетяна Миколаївна

Соціально-психологічне осмислення явища емоцій 267

СЕКЦІЯ 7

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ВИМІР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Терлецький Дмитро Сергійович

Справа Скрипки як уособлення ефективності конституційної
скарги в національному правопорядку. 270

Афанасєва Мар'яна Володимирівна

Мотивована оцінка судом аргументів учасників справи:
конвенційний та національний стандарт 274

Mishyna Natalia

Axiology of the implementation of European court of human rights'
judgements in Ukraine (subsidiarity). 276

**Веденєєв Дмитро Валерійович,
Семенюк Олександр Георгійович**

Організаційно-правові засади розбудови органів стратегічних
комунікацій у військових формуваннях України 279

Кулі-Іванченко Ксенія Костянтинівна

Україна як соціальна держава в умовах воєнного стану. 283

Бальцій Юрій Юрійович

Щодо обмеження прав людини в умовах надзвичайного стану. 285

Панасюк Віта Миколаївна

Особливості конституційного закріплення підстав,
меж та порядку обмеження конституційних прав
та їх співвідношення з дискримінацією. 288

Волкова Дарія Євгенівна

Роль релігійних організацій у реалізації права
на охорону здоров'я 290

Батан Юрій Дмитрович

Запобіжне призначення парламентського права
у контексті людиноцентризму. 292

Ігнатова Анастасія Сергіївна

Генезис поняття «національна меншина». 295

Козирь Дмитро Валерійович

Локальна демократія як загальноєвропейська цінність. 297

Павзюк Анатолій Анатолійович

Окремі проблеми використання е-технологій
при здійсненні народного волевиявлення 300